

Programm

Algusega kell 15.00

Tseremoonia juhatab sisse ÜEKN SP1944
toimkonna esimees Iivi Zajedova

Sõna võtavad ÜEKN SP1944 toimkond:
Pärnu projekti juht Kristi Vuht Allpere,
Ülle Ederma

Mälestusmärgi **õnnistab sisse** EELK
piiskop emeeritus Tiit Salumäe

**ÜEKN kingib mälestusmärgi Pärnu
linnale**

Kõne: Pärnu linnapea, Romek
Konsenkranius

Pärnu Mihkel Lüdigi nimeline meeskoor
ja Naiskoor Leelo **etteaste**

Tervituskõned:

Marin Mõttus - EV Välisministeeriumi
üleilmse eestluse ja kultuuridiplomaatia
osakonna peadirektor

Marju Rink-Abel - ÜEKN abiesimees
President Toomas Hendrik Ilves

Pärnu Mihkel Lüdigi nimeline meeskoor
ja Naiskoor Leelo **etteaste**

Lõpusõnad: Iivi Zajedova, Kristi Allpere

Olete palutud ka 22. septembril kell 10.00 Pärnu Eliisabeti kiriku
jumalateenistusele ja kontserdile. Õpetaja Tõnu Taremaa

Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN) „Suurpõgenemine 1944“ (SP 1944) toimkond:

Iivi Zajedova (esimees), liikmed: Marju
Rink-Abel, Maie Barrow, Ülle Ederma,
Kristi Vuht Allpere, Aadu Allpere, Tarmo
Kruusimäe, Enn Hallik, Sirle Sööt, Aiva
Plauča, Ülar Jürgens ja Külli Sulg (kuni
2021).

Suurpõgenemine 1944 mälestusmärgi püstitamine
toimus Pärnu Linnavalituse ja ÜEKN SP 1944
koostöös. Projekti juht Kristi Vuht Allpere,
koordineerija Reelika Lume. Skulptor Elo Liiv.

Annetuste kogumine toimus Kristi Vuht Allpere
eestvedamisel. Annetusi aitasid koguda ÜEKN ja
selle liikmesorganisatsioonid: ERKÜ (USA), EERO
(Kanada), AESL (Austraalia), REL (Rootsi). Eestis
kogus annetusi Tammepuu Eesti Klubi MTÜ.

ÜLEMAAILMNE EESTI KESKNÕUKOGU

ESTONIAN WORLD COUNCIL, INC.

Tekst Kristi Vuht Allpere ja Iivi Zajedova.
Toimetanud ja kujundanud Evelin Täht

Minna ei taha, kuid jääda ei saa

*Suurpõgenemine
1944
mälestusmärgi
avamine Pärnus*

Pärnu,
21. september 2024

Pärnu 1944. aasta Suurpõgenemise mälestusmärk on pühendatud

Suurpõgenemise põlvkonnale – neile, kes pidid lahkuma oma kodumaalt ellujäämise nimel, neile, kes sihtkohta ei jõudnud, ning neile, kes jäid ja talusid hirmu ja teadmatust. Eesti riik kadus maailmakaardilt ning meie rahvas lõhestus kodu- ja väliseestlasteks.

Tunnustagem neid, kes kaotasid kodu, elu ja nooruse või kellelt varastati tulevik. Austagem neid, kes tegutsesid, võitlesid ja aitasid kaasa Eesti vabaduse taastamisele.

Eesti pagulaste poolt loodud Ülemaailmne Eesti Kesknõukogu (ÜEKN), mis on suurim Välis-Eesti kogukonda ühendav organisatsioon võttis 2018. aasta täiskogu istungil vastu resolutsiooni kinnitada suurpõgenemise mälestuspäev riikliku tähtpäevana ja püstitada Tallinna sadamasse 1944. a septembrikuu põgenikele mälestusmärk.

2018. aastal esitati resolutsioon EV Valitsusele ja Riigikogule, kuid senini pole kumbki palve teostunud. Siiski, ÜEKN Suurpõgenemine 1944 toimkonna tegevus on olnud viljakas, mida toetab koostöö Pärnu Linnavalitsuse ja Suurpõgenemise lapse Kristi Vuht Allpere (USA) vahel.

Seetõttu seisamegi 21. septembril Pärnu jõe kaldal, kust paljud paadid sel saatusaastal lahkusid, ja võime saada osa Pärnu mälestusmärgi avamisest.

See sai teoks Pärnu linna maa-alal tänu headele annetajatele. Annetusi aitasid koguda mitmed ÜEKN-i liikmesorganisatsioonid, sealhulgas ERKÜ, EERO Canada ja AESL. Eestis koguti annetusi Tammepuu Eesti Klubi MTÜ abil. Nii said kodueestlased ja väliseestlased, nende järeltulijad ja sõbrad anda oma panuse mälestusmärgi püstitamiseks. Ülekaalukalt toetasid mälestusmärgi rajamist väliseestlased.

Täname teid kõiki südamest!

Mälestusmärk, tellitud kunstnik **Elo Liivilt**, on sügavalt sümboolne ja emotsionaalne. Nimetagem seda puudutuseks – hetkeks, mil lahkujate sõrmed veel jääjate näppusid puudutavad.

Põgenike pered, kes pilluti laiali üle maailma, olid kord siinsamas Eestimaa pinnal, kust nad lahkuda ei tahtnud. Nad jätsid maha oma südamed, kandes endas igatsust tagasi tulla ja lõpuks puhata armastatud kodumaa mullas. Selles mälestusmärgis on nende unistused, südamed ja hinged taas koju toodud.

ÜEKN SP 1944 toimkond on alates 2019. aastast, mil see loodi, teinud märkimisväärset vabatahtlikku tööd.

Toimkonna esimehe Iivi Zajedova algatusel on Eestis korraldatud mitmeid teabeseminare erinevate koostööpartneritega, eelkõige Tammepuu Eesti Klubi MTÜ-ga. Toimkond on koos partneritega korraldanud mälestusjumalateenistusi, rahvusvahelisi konverentse, näituseid, kontserte, pagulasteemalisi näidendeid ning vestlusõhtuid.

Mälestades hääbuva 1944. aasta suurpõgenemise generatsiooni läbielamisi ja kogemusi, on eesmärk olnud edendada teadlikkust sellest ajaloo perioodist, tugevdada sidet kodu- ja väliseestlaste vahel ning säilitada eestlust, meie rahva mälu ja identiteeti. **Ärgem unustagem neid!**

ÜEKN on toetanud 2018–2022: „SP1944“ toimkonna projektide raames Tallinna Jaani kirikut orelivile soetamisel (2018); Sõrve 75 a. mälestusüritust koolinoortega (2019); Eesti Memento Liidu suurpõgenemise mälestusmärgi püstitamist Puise rannas (2020); Suurpõgenemise 1944 teabetahvli avamist Puise rannas (2021); teabetahvli valmimist Tallinna Rootsi Mihkli Kiriku juures Harjumäel (2022); Inimõiguste Instituuti Pisarate paadi installatsiooni ühisannetusena Eesti Rahvuskomiteega Ühendriikides (2022 ERKÜ).